NORAKSTS
Lieta Nr.A42560107
AA43-0519-10/6

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2010.gada 24.martā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja K.Krastiņa,
tiesneši L.Vīnkalna un V.Endzelis,

piedaloties pieteicēja *A.S.* pārstāvei *I.S.*, atbildētājas Sējas novada pašvaldības pusē pieaicinātas iestādes Sējas novada domes pārstāvim *G.L.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *A.S.* pieteikuma par Sējas novada domes 2007.gada 19.jūnija lēmuma Nr.7 atcelšanu, labvēlīga administratīvā akta izdošanu un mantisko zaudējumu atlīdzinājumu, un *A.L.* pieteikumu par Sējas novada domes 2006.gada 17.oktobra lēmuma Nr.11 atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu, sakarā ar *A.S.* un *A.L.* apelācijas sūdzībām par Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 29.aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2007.gada 19.jūnijā Sējas novada dome (turpmāk – Dome) pieņēma lēmumu Nr.7 (§3) (turpmāk – Lēmums), ar kuru nolemj:

1) daļēji izmainīt Rīgas rajona Sējas novada domes 2006.gada 17.oktobra lēmuma Nr.11 3.&2.4.punkta (3.2. un 3.3.) daļu par zemes „*/Nosaukums/*" piešķiršanu lietošanā *A.S.*;

2) precizēt zemes gabala „*/Nosaukums/*", kadastra Nr.*/kadastra numurs/*, platību Rīgas rajona Sējas novadā;

3) apstiprināt Sējas novada domes zemes gabalam „*/Nosaukums/*", kadastra Nr.*/kadastra numurs/*, platību 0,16 ha;

4) zemes gabala „*/Nosaukums/*" lietošanas mērķis – vienģimeņu, divģimeņu dzīvojamo māju apbūve (kods 0601);

5) izdarot instrumentālo uzmērīšanu, zemes platība var tikt precizēta".

[2] Nepiekrītot Lēmumam, *A.S.* (turpmāk – pieteicējs) 2007.gada 17.jūlijā vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Lēmuma atcelšanu.

Pieteikumā norādīti šādi apsvērumi.

[2.1] Pieteicējs mantojis īpašumu „*/Nosaukums/*" (kadastra Nr.*/kadastra numurs/*) 0,4 ha platībā, kurš tiek izmantots mājas un palīgēku (šķūnīša)

uzturēšanai no 1959.gada 20.aprīļa un par kuru šos 47 gadus tiek maksāti nodokļi. Negaidīti ar Lēmumu zemes platība samazināta no 0,4 ha uz 0,16 ha, kā arī ar Lēmumu tiek norakstīts šķūnis ar lit. Nr.2 kā dabā neesošs, lai gan faktiski eksistē un tiek izmantots kā malkas šķūnis.

Ar Domes 2006.gada 17.oktobra lēmumu Nr.11 (turpmāk – 2006.gada lēmums Nr.11) pieteicējam piešķirta pastāvīgā lietošanā ar izpirkuma tiesībām zeme „*/Nosaukums/*", kadastra Nr.*/kadastra numurs/*, kuras platība ir 0,4 ha. Veicot iemērīšanas darbus, mērnieks aprēķināja, ka zemes platība ir tikai 0,16 ha un aizņem augļu dārza teritoriju, puķu dārza teritoriju un dzīvojamās mājas teritoriju. Sakņu dārza teritorija, šķūņa teritorija un dīķa teritorija 2006.gada lēmuma grafiskajā pielikumā ir pazudusi un izslēgta no kopējās platības.

Pēc pieteicēja iesniegtā pieprasījuma Domē par situācijas risinājumu Dome ar Lēmumu samazināja pieteicējam izmantošanā esošo platību uz pusi.

[2.2] Dome patvaļīgi sagrozīja mantojuma apliecībā Nr.9261 norādīto mantojamās masas sastāvu. Lēmumā ir norādīts, ka mantojuma masas sastāvā ir viena noteikta ēka – dzīvojamā māja. Saskaņā ar izsniegto mantojuma apliecību mantojamās masas sastāvā ir norādīts nekustamais īpašums „*/Nosaukums/*" ar kadastrālo vērtību (saskaņā ar Valsts Zemes dienesta Lielrīgas reģionālās nodaļas 2006.gada 5.oktobra izdoto izziņu Nr.12-2.8.2/646) Ls 3113.

[2.3] Pieteicējs uzskata, ka faktiski dabā uzmērīšana nav notikusi, plāna sastādīšana ir notikusi, shematiski iezīmējot „*/Nosaukums/*" kā iežogoto dārza daļu, bet to pašu neņemot vērā pie aprēķina nosakot zemesgabala platību 0,4 ha zemesgabalam ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/*. No 2006.gada lēmumam pievienotā grafiskā pielikuma un pierobežojošā īpašuma „*/Nosaukums/*" (kadastra Nr.*/kadastra numurs/*) zemes robežu plāna redzams, ka saimniecība „*/Nosaukums/*" atrodas saimniecībā „*/Nosaukums/*" kā iekšējie kaimiņi, līdz ar to zemes pazušana nevarētu notikt.

[3] Dome rakstveida paskaidrojumā tiesai pieteikumu neatzīst, norādot uz šādiem apstākļiem.

1959.gada 21.aprīlī Siguldas rajona Sējas ciema kolhozs „*/Nosaukums/*" pārdeva *M.S.*, dz.1908.gada 27.jūnijā, mājīpašumu, kas sastāv no vienas dzīvojamās mājas ar divām istabām.

1984.gada 3.janvārī mājas īpašniece *M.S.* mirusi, bet mājā palicis dzīvot *M.S.* dēls *V.S.*, kurš Sējas pagasta padomei (tagad – novada domei) īpašumtiesību dokumentus uz minēto īpašumu nevarēja iesniegt un neiesniedza. *V.S.* neiesniedza iesniegumu arī par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā.

A.S., otrs *M.S.* dēls, 2006.gada 28.augustā ir iesniedzis Domei iesniegumu, kurā lūdz Sējas pagasta „*/Nosaukums/*" zemi ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/* piešķirt pastāvīgā lietošanā, norādot, ka īpašuma tiesību dokumentu uz ēku viņam nav.

2006.gada 9.oktobrī pieteicējs ir stājies mantojuma tiesībās uz *M.S.* atstāto mantojumu.

Tai pat laikā pašvaldība, rīkojoties ar zemes gabalu „*/Nosaukums/*”, 2004.gada 8.jūnijā pieņēma lēmumu par to, ka sakarā ar īpašuma piederības dokumentu neiesniegšanu strīdus zemes gabals ieskaitāms kā valsts rezerves zeme. Minētais lēmums nav ticis pārsūdzēts.

Atbildētājs norāda, ka valsts brīvo zemju sarakstā zemes gabals „*/Nosaukums/*” iekļauts Valsts zemes dienesta kļūdas dēļ, kāpēc uz to 2005.gada 8.septembrī pieteicies *A.L.*. Taču ar Sējas pagasta padomes 2006.gada 20.jūnija protokolu Nr.6 1# *A.L.* zemi nepiešķīra. *A.L.* šo lēmumu pārsūdzēja Administratīvajā rajona tiesā, par ko tika ierosināta administratīvā lieta Nr.A42484006.

Pēc mantojuma apliecības saņemšanas atbildētājs ir pieņēmis pieteicējam labvēlīgu lēmumu, taču mērniecības darbu rezultātā konstatēts, ka zemes platība neatbilst piešķirtajai.

Domes Lēmums ir pamatots un likumīgs, jo *M.S.* mantinieki gadu desmitiem nekārtoja savus īpašuma jautājumus, nepieprasīja „*/Nosaukums/*” zemi lietošanā, neiesniedza mantošanas un īpašuma tiesības apliecinošus dokumentus.

Tikai pēc Domes lūguma „*/Nosaukums/*” zemju mantiniece 1991.gadā nepaņēma visu viņai pienākošos zemi vecajās platībās un atstāja zemes gabalu „*/Nosaukums/*” mājas uzturēšanai.

Domes pienākums nav veikt precīzo zemes uzmērīšanu mantinieku zemēm, un, tā kā „*/Nosaukums/*” māju mantinieki nesteidzās zemi pieprasīt un iemērīt, bet kaimiņi „*/Nosaukums/*” un „*/Nosaukums/*” veica precīzo zemes uzmērīšanu un īpašumtiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā, tad jāapmierinās ar to zemes platību, kas palikusi uz mērīšanas brīdi.

Dome nav tiesīga ar saviem lēmumiem grozīt iemērīto un zemesgrāmatā ierakstīto īpašumu robežas un plānus.

„*/Nosaukums/*” māju īpašnieki nav iesnieguši nevienu dokumentu, kas apliecinātu viņu likumīgas īpašumtiesības uz dīķi un saimniecības ēku.

[4] 2007.gada 24.septembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts *A.L.* pieteikums par 2006.gada lēmuma Nr.11 atcelšanu.

Pieteikumā *A.L.* norāda, ka Administratīvā rajona tiesa 2007.gada 6.septembrī ir taisījusi spriedumu lietā Nr.A42484006, ar kuru atzina par spēkā neesošu Sējas pagasta padomes 2006.gada 20.jūnija lēmumu, ar kuru *A.L.* bija atteikts piešķirt pastāvīgā lietošanā zemes gabalu „*/Nosaukums/*”, kadastra Nr.*/kadastra numurs/*, 0,4 ha platībā, un uzlika par pienākumu izdot jaunu administratīvo aktu.

2007.gada 21.septembrī *A.L.* ieradās Domē, lai iepazītos ar administratīvās lietas materiāliem, un konstatēja, ka zemes gabals „*/Nosaukums/*” tiesvedības laikā ir piešķirts citai personai – pieteicējam. Tā kā 2006.gada lēmums Nr.11 būtiski aizskar *A.L.* intereses, tas ir atceļams.

[5] Dome rakstveida paskaidrojumā norāda, ka *A.L.* pieteikumu neatzīst, to pamatojot šādi.

[5.1] Jau ar Sējas pagasta padomes 2005.gada 20.septembra lēmumu *A.L.* atteikts piešķirt lietošanā zemi „*/Nosaukums/*", jo uz tās atrodas dzīvojamā māja un saskaņā ar nolikuma „Par Latvijas Republikas lauku apvidos realizējamās zemes reformas pirmās kārtas īstenošanu" 37.punktu – ja ēku īpašnieki līdz noteiktam termiņam nav pieprasījuši zemi ēku uzturēšanai, nepieciešamā zemes platība viņiem tiek piešķirta lietošanā bez zemes pieprasījuma.

Ja saskaņā ar likumu „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.panta otro daļu būtu izsludināta šī zemes gabala piešķiršana lietošanā, tad praktiski uz Sējas pagastā (tagad – novadā) brīvajām valsts zemēm 2006.gada 20.augustā, kad savas aktivitātes uzsāka *A.L.*, bija pieteikušās 36 personas, no kurām 8 mantinieki, kuriem saskaņā ar likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.panta otrās daļas 2.punktu būtu pirmtiesības uz šo zemi.

[5.2] Likuma „Par pašvaldībām" 2.pants noteic, ka pašvaldība ir valsts vietējā pārvalde, kas ar pilsoņu vēlētas pārstāvniecības – domes (padomes) – un tās izveidoto institūciju un iestāžu starpniecību nodrošina likumos noteikto funkciju, kā arī šajā likumā paredzētajā kārtībā Ministru kabineta doto uzdevumu un pašvaldības brīvprātīgo iniciatīvu izpildi, ievērojot valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju intereses. Vietējā vara vislabāk zina iedzīvotāju intereses un konkrēti to, ka zemes gabalā „*/Nosaukums/*", kadastra Nr.*/kadastra numurs/*, dzīvoja *M.S.* dēls (lietas apstākļi bija zināmi, bet nebija iesniegti attiecīgi dokumenti). Tāpēc ir pieņemts iesniegums no pieteicēja.

2006.gada 9.oktobrī pieteicējs likumīgi stājās mantošanā (mantojuma lieta Nr.124/42934, ierēģistrēts zvērināta notāra *L.K.* apliecinājumu reģistrā ar Nr.9261), un 2006.gada 17.oktobrī, sēdes protokola izraksts Nr.11, viņam zeme zem ēkas un pagalma tika piešķirta pastāvīgā lietošanā ar tiesībām privatizēt.

[5.3] *A.L.* Sējas pagasta padome 2006.gada 26.aprīlī ar vēstuli Nr.296 informēja, ka 2006.gada 20.jūnijā Sējas pagasta padomes telpās kārtējā padomes sēdē tiks piešķirtas lietošanā brīvās, valstij piekrītošās zemes. Uz šo sēdi viņš neieradās, lai izteiktu savas pretenzijas uz kāroto zemes gabalu.

Vēstulē netika norādīts, ka zemes gabals ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/* tiks piešķirts lietošanā, jo tas saskaņā ar Latvijas Republikas likumu „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.panta otro daļu netika publicēts kā valstij piekrītošā brīvā zeme. Tādēļ 2006.gada 20.jūnijā lēmums Nr.6 tika pieņemts atkārtoti, ar ko tika atteikta zemes gabala piešķiršana *A.L.*. Būtībā tas ir tas pats 2005.gada 20.septembra lēmums Nr.12., ko *A.L.* jau vienreiz apstrīdēja Administratīvajā rajona tiesā un turpina apstrīdēt.

[6] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2008.gada 10.oktobra lēmumu nolemts apvienot vienā tiesvedībā administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *A.S.* pieteikuma (lieta Nr.A42560107), un lietu, kas ierosināta pēc *A.L.* pieteikuma (lieta Nr.A42477008), piešķirot apvienotajai lietai Nr.A42560107.

[7] 2008.gada 7.oktobrī pieteicēja *A.S.* pārstāve tiesas sēdē iesniedza pieteikuma papildinājumus, kuros norādīts, ka pieteicējs, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 92., 93.pantu vēlas saņemt atlīdzinājumu no pašvaldības par mantiskajiem zaudējumiem Ls 5000 apmērā, kas nodarīti ar Lēmumu (*lietas 1.sējums, 59.lapa*).

Rakstveida paskaidrojumos par pieteikuma prasījuma grozījumiem Dome pieteicēja mantiskās pretenzijas neatzina, norādot, ka Lēmumu paziņoja pieteicējam, Valsts zemes dienesta Lielrīgas reģionālajai nodaļai un SIA „Metrum". Personas minēto lēmumu ir saņēmušas, un, 2008.gada 21.augustā pasūtot Valsts zemes dienesta Lielrīgas reģionālajā nodaļā izziņu „Par zemes priekšapmaksu", pieteicējs bija informēts un zināja, ka dabā „*/Nosaukums/*" platība ir tikai 0,16 ha. Turpmākā pieteicēja darbība, 2007.gada 29.augustā pārskaitot par privatizāciju 183,46 sertifikātus, ir viņa izvēle un nav pamata tajā vainot Domi.

[8] Ar Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 16.februāra spriedumu pieteicēja *A.S.* pieteikums noraidīts, bet pieteicēja *A.L.* pieteikums noraidīts daļā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu un izbeigta tiesvedība *A.L.* pieteikuma daļā par 2006.gada lēmuma Nr.11 atcelšanu.

Spriedums pamatots šādi.

[8.1] Tiesa lietā konstatēja šādus faktus, par ko nav strīda:

[8.1.1] 1959.gada 21.aprīlī noslēgts pirkšanas - pārdošanas līgums, ar kuru Siguldas rajona Sējas ciema kolhozs „*/Nosaukums/*" pārdeva *M.S.* īpašumu ar nosaukumu „*/Nosaukums/*", sastāvošu no vienas dzīvojamās mājas ar divām istabām (*lietas 1.sējums, 52.lapa*);

[8.1.2] Sējas pagasta padome 2004.gada 8.jūnijā pieņēma lēmumu Nr.9, 2§, ar kuru nolēma apstiprināt Sējas pagasta „*/Nosaukums/*" māju zemi 0,4 ha kopplatībā, kadastra Nr.*/kadastra numurs/*, uz kuras atrodas dzīvojamā māja „*/Nosaukums/*" par valsts rezerves zemi (*lietas 1.sējums, 51.lapa*);

[8.1.3] Sējas pagasta padome 2006.gada 20.jūnijā pieņēma lēmumu Nr.6, 1§, ar kuru nolēma nepiešķirt *A.L.* zemes gabalu ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/* pastāvīgā lietošanā (*lietas 1.sējums, 50.lapa*);

[8.1.4] Dome 2006.gada 17.oktobrī pieņēma lēmumu Nr.11, ar kuru izmainīja Sējas pagasta padomes 2004.gada 8.jūnija lēmumu Nr.9, piešķirot *A.S.* pastāvīgā lietošanā ar tiesībām privatizēt Sējas novada zemi „*/Nosaukums/*", kadastra Nr.*/kadastra numurs/*, 0,4 ha platībā (*lietas 2.sējums, 19.lapa*);

[8.1.5] 2007.gada 3.maija SIA „Metrum" vēstulē Nr.10/284/a-2007 pieteicējam izskaidrots, ka ar lūgumu izvērtēt pierobežojošā īpašuma „*/Nosaukums/*", kadastra Nr.*/kadastra numurs/*, zemes robežu plāna pareizību jāgriežas Valsts zemes dienestā (mērniekam veicot zemes robežu mērīšanas darbus, konstatēts, ka atbilstoši situācijai dabā „*/Nosaukums/*" platība dabā ir 0,16 ha) (*lietas 1.sējums, 22.lapa*);

[8.1.6] Sējas novada Dome 2007.gada 19.jūnijā pieņēma Lēmumu (*lietas 1.sējums, 7.lapa*);

[8.1.7] 2007.gada 6.septembrī Administratīvā rajona tiesa taisīja spriedumu lietā Nr.A42484006, ar kuru atzina Sējas pagasta padomes 2006.gada 20.jūnija lēmumu Nr.6, 1§ par spēkā neesošu un uzdeva atbildētājam atkārtoti izvērtēt lietas apstākļus un izdot administratīvo aktu, izskatot *A.L.* iesniegumu par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā (*lietas 2.sējums, 5.-11.lapa*). Spriedums ir stājies spēkā un nav pārsūdzēts.

[8.2] Vērtējot lietas materiālus, tiesa secināja, ka lietā pastāv strīds par zemes gabalu ar nosaukumu „*/Nosaukums/*", kadastra Nr. */kadastra numurs/* (turpmāk – Zemesgabals).

Sākotnēji *A.L.* pieteicās uz Zemesgabala iegūšanu pastāvīgā lietošanā saskaņā ar likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" normām, taču ar 2006.gada 20.jūnija lēmumu zemes piešķiršana atteikta. *A.L.* atteikumu pārsūdzēja, un šīs tiesvedības laikā Dome Zemesgabalu piešķīra *A.S.*, pieņemot 2006.gada lēmumu Nr.11.

Ar Lēmumu grozīts 2006.gada lēmums Nr.11, precizējot Zemesgabala platību no 0,4 ha uz 0,16 ha.

Pieteicējs *A.S.* Lēmumu pārsūdz, jo uzskata, ka ar to tiek samazināts ar 2006.gada lēmumu Nr.11 viņam piešķirtais tiesību apjoms, bet pieteicējs *A.L.* pārsūdz 2006.gada lēmumu Nr.11, jo tas ir šķērslis labvēlīga administratīvā akta izdošanai par Zemesgabala nodošanu lietošanā *A.L.*.

Lai arī *A.L.* vērsies tiesā ar pieteikumu par 2006.gada lēmuma Nr.11 atcelšanu, tiesa norādīja, ka ar administratīvā akta atcelšanu persona nevar iegūt tiesības, kuru mērķis ir uzsāktais administratīvais process, tāpēc tiesai bija izlemjams arī prasījums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu (*sk., piemēram, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 4.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-14 17.punktu, 2006.gada 2.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-415 17.punktu, 2007.gada 21.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-295/2007 15.punktu*).

[8.3] Pārbaudot *A.L.* pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesa secināja, ka prasījums nav pamatots.

[8.3.1] Atbilstoši likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.panta pirmās daļas 1.punkta „b" apakšpunktam Domei, saņemot personas iesniegumu, bija, pirmkārt, jānoskaidro, vai pieprasītā zeme ir brīvā, valstij piekrītošā zeme uz to brīdi, kad persona ir iesniegusi savu iesniegumu. Konstatējot faktu, ka pieprasītais zemes gabals vairs nav brīvs, valstij piekrītošs zemes gabals, Domei vairs nav jānoskaidro citi fakti. Gadījumā, ja tiek konstatēts, ka pieprasītais zemes gabals tomēr ir brīvs, valstij piekrītošs zemes gabals, tad Domei jāpāriet pie tādu faktu konstatēšanas, kas atļauj vai aizliedz piešķirt šo zemes gabalu konkrēti *A.L.* lietošanā.

Tādējādi tiesai bija jāpārbauda, vai Zemesgabals ir brīvā, valstij piekrītošā zeme.

[8.3.2] No likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.panta otrās daļas secināms, ka uz pagasta pārskata plānā iezīmētajiem brīvajiem zemes gabaliem, par kuriem informācija ir brīvi pieejama jebkuram zemes pieprasītājam, var pieteikties jebkura persona. Tāpat no likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" secināms, ka par brīvo, valstij piekrītošo zemi ir uzskatāma zeme, uz kuru zemes reformas laikā nav atjaunotas īpašuma tiesības, kas nav nodota īpašumā par samaksu vai nav piešķirta lietošanā fiziskajām vai juridiskajām personām, pašvaldībai vai valstij.

Ar 2004.gada 8.jūnija lēmumu Nr.9 2.§ Sējas pagasta padome pieņēmusi lēmumu, kurā norāda, ka „sakarā ar to, ka nav iesniegti īpašuma piederības dokumenti, apstiprināt Sējas pagasta „*/Nosaukums/*" māju zemi 0,4 ha kopplatībā, uz kuras atrodas dzīvojamā māja „*/Nosaukums/*" par valsts rezerves zemi. Zemes gabala kadastra numurs */kadastra numurs/*" (*lietas 1.sējums, 20.lapa*).

Izskatot līdzīgas lietas par zemes gabala statusa noteikšanu pašvaldības administratīvajā teritorijā, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Senāts) ir norādījis, ka šāds „lēmums nav administratīvais akts, bet gan iestādes iekšējais lēmums, kurā pausta pašvaldības attieksme pret attiecīgajiem zemes gabaliem, bet tas nerada ārējas tiesiskas sekas kādai personai. Tāpēc uz to nevar piemērot tos pašus juridiskā spēka vērtēšanas kritērijus kā uz administratīvo aktu (*sk., piemēram, 2009.gada 30.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-28 8.punktu*). Tātad arī šāds Domes lēmums nesaista tiesu, pārbaudot, vai Zemesgabals ir brīvā, valstij piekrītošā zeme.

[8.3.3] Lietā nav strīda, ka Zemesgabals zemes reformas laikā nav piešķirts īpašumā par samaksu, uz to nav atjaunotas īpašuma tiesības un tas nav piešķirts lietošanā. Tomēr tiesa uzskatīja, ka minēto uzskaitījumu brīvās, valstij piekrītošās zemes identifikācijai nav pamata uzskatīt par izsmeļošu, bet jāveic vērtēšana, izmantojot kritērijus, pēc kuriem identificējams – vai zemes gabals ir valstij piederošs vai piekrītošs.

Valstij un pašvaldībai piederošās un piekrītošās zemes ir identificētas likumā „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatā". Attiecībā par valstij piederošajām zemēm likumdevējs nepieciešamos kritērijus ir ietvēris minētā likuma 2. un 8.pantā, bet attiecībā pret piekrītošajām zemēm – 4.[1]pantā. Vērtējot šos tiesību normās ietvertos kritērijus, tiesa nekonstatēja, ka Zemesgabals būtu valstij piederošs vai piekrītošs, jo uz Zemesgabala atrodas fiziskai personai piederoša māja un nav konstatējami faktiski vai likumiski šķēršļi, kas šai fiziskajai personai Zemesgabalu liegtu iegūt īpašumā.

Tāpat arī pašvaldība norādījusi, ka valsts brīvo zemju sarakstā šis Zemesgabals iekļauts kļūdaini, jo uz Zemesgabala atrodas dzīvojamā māja, kurā dzīvo bijušās mājas īpašnieces dēls, kurš var pretendēt uz mantojumu un arī uz zemes iegūšanu. Tiesas ieskatā šāds secinājums uzskatāms par nozīmīgu kritēriju vērtējumā par Zemesgabala statusu, jo, kā norādīts lietas materiālos, tad Zemesgabala faktiskā platība ir 0,16 ha un uz tā atrodas viena dzīvojamā māja,

kas liek secināt – Zemesgabals izmantojams tikai dzīvojamās mājas uzturēšanai un apsaimniekošanai.

Zemes reforma Latvijas Republikā ir tikusi uzsākta ar mērķi sakārtot īpašumu tiesisko statusu, kā arī veidot zemes un ēkas vienotību. Tiesas ieskatā tieši tāpēc likumdevējs ar likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" normām ir pagarinājis termiņu, kādā personas var pretendēt uz zemes lietošanas tiesību iegūšanu, vienlaikus nosakot prioritātes likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.panta otrajā daļā. Kā pirmie prioritāšu sarakstā ir ēku un būvju īpašnieki, kuriem zeme piešķirama ēku un būvju uzturēšanai. Tātad, ja pieteicējs savu pieprasījumu zemes lietošanai iesniegtu termiņā, tad šāds iesniegums automātiski iegūtu prioritāti pār jebkuru citu, tajā skaitā, *A.L.* iesniegumu.

[8.3.4] Lietā nav strīda par to, ka *A.L.* pieteicās uz Zemesgabala iegūšanu lietošanā likumā noteiktajā termiņā, t.i., līdz 2006.gada 1.jūnijam, kā arī nav strīda par to, ka *A.S.* zemi lietošanā termiņā nav pieprasījis, jo iesniegums iesniegts pašvaldībā tikai 2006.gada 28.augustā (*lietas 1.sējums, 158.lapa*).

Tomēr, vērtējot tiesību normas par zemes lietošanas tiesību iegūšanu kopsakarā ar tiesību normām par apbūvētu zemes gabalu privatizāciju, tiesas ieskatā, izmantojot tiesību normu saprātīgas piemērošanas principu, Zemesgabals nav atzīstams par brīvo, valstij piekrītošo zemi, uz kuru var pretendēt ikviena persona, tajā skaitā – *A.L.* Primāri šāds Zemesgabals ir izmantojams ēkas īpašnieka interešu aizsardzībai.

Līdz ar to Zemesgabals nav brīvā, valstij piekrītošā zeme.

Savukārt, ja *A.L.* nav tiesību uz labvēlīgu administratīvo aktu, tad šādai personai nav subjektīvo tiesību prasīt citai personai izdota labvēlīga administratīvā akta atcelšanu, t.i., *A.L.* izskatāmajā lietā nav subjektīvo tiesību prasīt 2006.gada lēmuma Nr.11 atcelšanu. Pat tajos gadījumos, ja personas saskata kādā iestādes izdotā administratīvajā aktā prettiesiskumu, šīs personas nav tiesīgas vērsties ar apstrīdēšanas vai pārsūdzēšanas iesniegumu citādi kā vien caur savu subjektīvo tiesību realizāciju.

Tādējādi tiesvedība *A.L.* pieteikumā par 2006.gada lēmuma Nr.11 atcelšanu ir izbeidzama, pamatojoties uz APL 282.panta 2.punktu.

[8.4] Tā kā tiesai, izskatot pieteikumu, nav tiesību pārkāpt prasījuma robežas, un lietā tika konstatēts, ka *A.L.* nav subjektīvo tiesību prasīt 2006.gada lēmuma Nr.11 atcelšanu, tad tiesai nebija arī tiesību veikt šī administratīvā akta tiesiskuma pārbaudi šajā lietā.

[8.5] Pārbaudot lietas materiālus kopsakarā ar pieteicēja *A.S.* norādītajiem argumentiem, Domes paskaidrojumiem un lietā esošajiem materiāliem, tiesa secināja, ka pieteicēja *A.S.* prasījums ir nepamatots.

Ar 2006.gada lēmumu Nr.11 Dome piešķīra pastāvīgā lietošanā *A.S.* Zemesgabalu 0,4 ha platībā (*lietas 2.sējums, 19.lapa*), bet ar Lēmumu grozīja lietošanā piešķirto zemes platību uz 0,16 ha (*lietas 1.sējums, 7., 42.lapa*).

No lietas materiāliem izriet, ka *A.S.* iebilst par Zemesgabala platības izmaiņām, no kā tiesa secināja, ka pieteicēja *A.S.* prasījums ir par Lēmuma atcelšanu daļā.

Tā kā atbilde uz pieteicēja 2007.gada 29.maija iesniegumu ir Lēmums, tad tiesa, vērtējot prasījumu pēc būtības, secināja, ka pieteicējam nav prasījuma par labvēlīga akta izdošanu, jo labvēlīgs un pieteicēja interesēm atbilstošs ir 2006.gada lēmums Nr.11. Ja tiesa apmierina pieteikumu, tad atjaunojas iepriekšējais tiesiskais stāvoklis un atsevišķi vērtēt labvēlīga akta izdošanu nav pamata.

[8.6] Vērtējot pieteicēja *A.S.* argumentus pēc būtības, tiesa secināja, ka tie nav pamatoti, turpretī Domes viedoklis izskatāmajā lietā ir pareizs, t.i., Zemesgabals, kurš piešķirts lietošanā pieteicējam, atrodas jau ierādīta zemes gabala „*/Nosaukums/*" vidū. Ja zeme visapkārt ir iemērīta un tās robežas nospraustas dabā, tad personai, kura nav savlaicīgi pieteikusi savas tiesības vai arī izvirzījusi pretenzijas pret kaimiņu zemes gabala robežām, ir tiesības uz zemes gabalu tādā platībā, kāds tas fiksēts pēc iemērīšanas dabā.

Tiesai nebija pamata apšaubīt mērniecības darbu veicēja – sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Metrum" – *A.S.* sniegto informāciju, ka Zemesgabals dabā nav 0,4 ha, bet ir 0,16 ha, kas konstatēts, veicot mērniecības darbus (*lietas 1.sējums, 22.lapa*).

No lietas materiāliem redzams, ka Zemesgabals atrodas zemes gabala „*/Nosaukums/*", kadastra Nr.*/kadastra numurs/*, vidū (*lietas 1.sējums, 28.lapa, sk. arī zemes izvietojuma shēmu, 27.lapa*). No zemes gabala robežu plāna redzams, ka mērniecības darbi veikti 1998.gada 8.oktobrī un zemes gabals „E" robežpunktos 6-9 ir „*/Nosaukums/*" jeb Zemesgabals.

Pamatoti ir Domes argumenti, ka iestāde neveic dabā nostiprinātu robežu izmaiņas un nav tiesīga pieņemt lēmumus par šiem jautājumiem.

Ja zemes gabala „*/Nosaukums/*" iemērīšana ir veikta jau 1998.gadā, tad secināms, ka faktiski pieteicējs *A.S.*, nepārkāpjot sava īpašuma robežas, visu laiku ir lietojis 0,16 ha zemes. Ja pieteicējs uzstāj, ka lietojis lielāku zemes gabalu laikā no 1998.gada, tad secināms, ka pieteicējs *A.S.* ir pārkāpis nospraustās zemes gabala robežas un lietojis to zemi, kas pieder īpašuma „*/Nosaukums/*" īpašniekiem.

Tiesa secināja, ka Lēmums pilnībā atbilst lietas faktiskajiem apstākļiem un Dome pareizi novērtējusi nepieciešamību precizēt Zemesgabala lielumu pēc mērniecības darbu veikšanas. Šādos apstākļos nav pamata Lēmuma atcelšanai.

[8.7] Pārbaudot *A.S.* paskaidrojumus par to, ka uz Zemesgabala atrodas māja un saimniecības ēka jeb šķūnis, tiesa nesaskatīja šo apstākļu nozīmi, vērtējot Zemesgabala faktisko lielumu.

Ja pieteicējam pieder kāda ēka, zeme zem kuras ir piešķirta citai personai, tad pieteicējam likumā noteiktajā kārtībā un termiņā bija jāveic savu tiesību aizsardzība, apstrīdot vai pārsūdzot attiecīgos administratīvos aktus. Ja pieteicējs to nav darījis, tad Zemes gabals, kas nav iemērīts citām personām, ir 0,16 ha liels.

Lietā nav pierādījumu, kas apliecinātu, ka Dome Lēmumā jebkādā veidā būtu ietekmējusi vai grozījusi pieteicēja īpašuma tiesības uz ēku un šķūni.

Savukārt jautājumi, kas attiecas uz īpašuma „*/Nosaukums/*" ēku piederību, sastāvu un nostiprināšanu zemesgrāmatā ir risināmi patstāvīgi un neietilpst Administratīvās rajona tiesas kompetencē.

[8.8] Vienlaikus ar prasījumu par Lēmuma atcelšanu *A.S.* ir cēlis prasījumu par mantisko zaudējumu atlīdzinājumu Ls 5000 apmērā.

No Latvijas Republikas Satversmes 92.panta, APL 92.panta un Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 5.panta pirmās daļas izriet, ka tiesības uz atlīdzinājumu paredzētas gadījumā, ja tiesa atzīst iestādes administratīvu aktu vai faktisko rīcību par prettiesisku un ka pieteicējam ir nodarīti zaudējumi ar šo administratīvo aktu vai faktisko rīcību.

Konkrētajā gadījumā Lēmums nav atzīstams par prettiesisku, tādēļ nepamatots un noraidāms ir *A.S.* prasījums par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu.

[9] *A.L.* iesniedza apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 29.aprīļa spriedumu daļā, ar kuru izbeigta tiesvedība un noraidīts *A.L.* pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Apelācijas sūdzībā norādīti šādi apstākļi.

[9.1] Tiesa nepareizi noteikusi Zemesgabala statusu, kļūdaini atzīstot, ka Zemesgabals būtu uzskatāms par valsts brīvo zemi tikai atbilstoši likuma „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatā" izpratnē.

Valsts brīvā zeme un valstij piekrītošā vai piederošā zeme nav sinonīmi.

[9.2] Tiesa nepamatoti atzina, ka likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.pantā paredzētā ēku īpašnieku prioritāte iegūt valsts brīvo zemi lietošanā izslēdz citu personu tiesības iegūt zemi lietošanā, ja ēku īpašnieks nav pieprasījis šo zemi lietošanā sev.

Likums, tieši pretēji, paredz citu personu tiesības iegūt zemi lietošanā, ja īpašnieks nav iesniedzis attiecīgu pieprasījumu.

[9.3] Tiesas veiktā normu saprātīgā piemērošana ir pretrunā ar likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" normām un likuma mērķi.

[9.4] Tiesas secinājums, ka *A.L.* nav subjektīvo tiesību prasīt 2006.gada lēmuma Nr.11 atcelšanu un labvēlīga akta izdošanu, ir pretrunā ar faktu, ka attiecībā uz *A.L.* ir taisīts tiesas spriedums, ar kuru iestādei uzlikts pienākums izdot *A.L.* adresētu administratīvo aktu saistībā ar konkrēto Zemesgabalu.

[9.5] Tiesa nepamatoti secinājusi, ka pieteicējs *A.S.* atzīstams par ēkas īpašnieku. Līdz īpašuma korroborācijai pieteicējs nav uzskatāms par īpašnieku, jo mantojuma apliecība nevar būt par pamatu īpašuma tiesības uz nekustamu lietu esamībai. Turklāt no lietā esošā pirkuma līguma un inventarizācijas lietas nav viennozīmīgi secināms, ka tajās minētā ēka ir viena un tā pati dzīvojamā māja.

[10] Pieteicējs *A.S.* iesniedza apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 29.aprīļa spriedumu daļā, ar kuru noraidīts *A.S.* pieteikums. Apelācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa nav vērtējusi pieteikumā norādītos faktus, nav vērtēta Domes faktiskā rīcība, kā rezultātā pieteicējam radās zaudējumi 5000 latu apmērā. Tiesa nav ievērojusi administratīvā procesa principus.

[11] Paskaidrojumā par apelācijas sūdzībām Dome norāda, ka Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 29.aprīļa spriedums ir likumīgs, pamatots un atstājams spēkā.

[12] Pieteicējs *A.L.* uz tiesas sēdi nav ieradies, no pieteicēja pārstāvja saņemts lūgums izskatīt lietu bez viņa klātbūtnes saskaņā ar apelācijas sūdzībā minētajiem argumentiem.

Apgabaltiesa, noskaidrojot pārējo lietas dalībnieku viedokli, atzīst, ka lietu iespējams izskatīt bez pieteicēja *A.L.* klātbūtnes tiesas sēdē.

Tiesas sēdē pieteicēja *A.S.* pārstāve *A.S.* apelācijas sūdzību un pieteikumu uzturēja uz tajos minētajiem motīviem.

Atbildētāja pārstāvis apelācijas sūdzības un pieteikumus neatzina uz 2006.gada lēmuma Nr.11, Lēmumā un rakstveida paskaidrojumos minētajiem motīviem.

Motīvu daļa

[13] Uzklausījusi administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, pārbaudījusi lietas materiālus un novērtējusi lietā esošos pierādījumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja *A.S.* apelācijas sūdzība nav pamatota un *A.S.* pieteikums ir noraidāms, savukārt lietas daļā sakarā ar *A.L.* pieteikumu ir izbeidzama tiesvedība.

[14] Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa [8.1.1] – [8.1.7] punktā pareizi konstatējusi lietas faktiskos apstākļus, tādēļ apgabaltiesa tos atkārtoti neatreferē.

Saskaņā ar APL 307.panta ceturto daļu, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākas instances tiesas sprieduma motivācijai. Šajā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Apgabaltiesa konstatē, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums attiecībā uz *A.S.* pieteikumā ietverto prasījumu par Lēmuma atcelšanu ir pareizs un pilnībā pietiekams, tādēļ apgabaltiesa saskaņā ar APL 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas spriedumā konstatētajiem faktiem un motivācijai, kas norādīta šā sprieduma [8.5] – [8.8] punktā un to neatkārto.

Apgabaltiesas sēdē pieteicēja *A.S.* pārstāve iesniedza ēkas – šķūņa (kadastra apzīmējums */kadastra apzīmējums/*) kadastrālās uzmērīšanas lietu (*lietas 1.sējuma 211.-215.lapa*), no kuras izriet, ka šķūnis atrodas uz Zemesgabala, kā arī tiesas sēdē pieteicēja *A.S.* pārstāve paskaidroja, ka apbūves plānā noradītā zemes vienība ar tajā fiksēto šķūņa izvietojumu atbilst dabā esošajiem apstākļiem; šķūnis atrodas uz Zemesgabala daļas, kuru pieteicējs faktiski lieto kopš zemes piešķiršanas lietošanā, un par ko nav strīda ar vienīgajiem kaimiņiem – „*/Nosaukums/*".

Ievērojot minēto, apgabaltiesa konstatē, ka lietā nav pamatots pieteicēja iepriekš izteiktais apgalvojums (sk. [2.1]), ka ar Lēmumu pieteicēja *A.S.* tiesības tiek ierobežotas, liedzot lietot šķūni, jo šķūnis atrodas uz Zemesgabala, kuru faktiski visu laiku bija lietojis pieteicējs un kura platība precīzas instrumentālās mērīšanas rezultātā tika precīzi noteikta 0,16 ha platībā, iepriekš pieņemto 0,4 ha vietā.

[15] Tāpat apgabaltiesas ieskatā ir pareizs un pietiekams Administratīvās rajona tiesas [8.3.1] – [8.4] ietvertais pamatojums attiecībā uz *A.L.* pieteikumā ietverto prasījumu par 2006.gada lēmuma Nr.11 atcelšanu un administratīvā akta izdošanu. Apgabaltiesas ieskatā pirmās instances tiesa pareizi lietā konstatēja, ka Zemesgabals, kuru pieprasīja piešķirt lietošanā pieteicējs *A.L.* un uz kura atrodas pieteicējam *A.S.* piederošā dzīvojamā māja, nav atzīstams par brīvo, valstij piekrītošo zemi likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.panta pirmās daļas 1.punkta izpratnē. Tādējādi *A.L.*, 2005.gada 8.septembrī (*sk., lietas 2.sējuma 5.lapu*) prasot Sējas pagasta padomei piešķirt Zemesgabalu lietošanā, par kura ieskaitīšanu rezerves zemēs 2004.gada bija pieņemts lēmums un uz kura atradās dzīvojamā māja, kas bija *A.S.* valdījumā, nebija subjektīvo tiesību prasīt nodot lietošanai Zemesgabalu, jo Zemesgabals nav brīva, valstij piekrītoša zeme.

[16] Papildus par *A.L.* blakus sūdzībā norādītajiem argumentiem apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

[16.1] *A.L.* norāda, ka pirmās instances tiesa nepareizi noteikusi Zemesgabala statusu (nav valsts brīvā zeme) tikai atbilstoši likuma „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatā" regulējumam, jo valsts brīvā zeme un valstij piekrītošā zeme nav sinonīmi; tiesas veiktā normu piemērošana ir pretrunā ar likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" normām un mērķi.

Apgabaltiesa konstatē, ka no lietā esošajiem materiāliem izriet, ka Zemesgabals ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/* ir apbūvēts, uz tā atrodas dzīvojamā māja; turklāt pašvaldībai bija zināms, ka dzīvojamā māja ir apdzīvota un bija ziņas par mājas piederību privātpersonām (ka māja iepriekš bija *M.S.* īpašums un tajā pēc *M.S.* nāves dzīvoja viņas dēls *V.S., sk. lietas 1.sējuma 51.lapu*). Ievērojot minētos apstākļus, Sējas pagasta padome jau 2004.gada 8.jūnijā pieņēma lēmumu Nr.9, 2§, ar kuru nolēma apstiprināt Sējas

pagasta „*/Nosaukums/*" māju zemi 0,4 ha kopplatībā, kadastra Nr.*/kadastra numurs/,* uz kuras atrodas dzīvojamā māja „*/Nosaukums/*" par rezerves zemi (sk.[8.1.2]). Laikā, kad tika pieņemts šis lēmums, likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.panta otrā daļa nenoteica konkrētu termiņu, līdz kuram pašvaldībai iesniedzami zemes pieprasījumi, kas iesniegti pēc minētā likuma 2.panta pirmajā daļā noradītā termiņa (1997.gada 9.septembris), un likuma 2.panta otrās daļas 1.punkts noteica, ja attiecībā uz konkrēto zemes gabalu saņemti vairāki pieprasījumi, vispirms apmierināmi ēku un būvju īpašnieku pieprasījumi attiecībā uz platību, kas nepieciešama šo ēku un būvju uzturēšanai.

Senāts attiecībā par zemes reformu lauku apvidos ir norādījis sekojošo.

Atbilstoši likumam „Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos" zemes reformu lauku apvidos bija paredzēts veikt divās kārtās: pirmajā kārtā apzinot bijušo zemes īpašnieku, viņu mantinieku, toreizējo zemes lietotāju un jauno zemes pieprasītāju loku, sastādot zemes ierīcības projektu, piešķirot zemi pastāvīgā lietošanā un ierādot zemes robežas dabā; otrajā kārtā veicot zemes īpašuma tiesību atjaunošanu vai zemes nodošanu īpašumā bez atlīdzības vai par atlīdzību Latvijas Republikas pilsoņiem, nesadalītās zemes inventarizāciju, robežu un teritoriju uzmērīšanu, kadastrēšanu un īpašuma novērtēšanu (*sk. Senāta 2009.gada 11.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-190/2009 16.punktu*).

Likums „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" atbilstoši tā 1.panta pirmajai daļai noteic kārtību, kādā pabeidzama zemes reforma lauku apvidos, kā arī līdz tās pabeigšanai sakārtojamas zemes lietošanas tiesības un īpašuma attiecības un izskatāmi strīdi ar zemes reformu saistītajos jautājumos. No minētā likuma normām Senāts secināja, ka likumdevējs vēl arī zemes reformas noslēgumā paredzēja privātpersonu tiesības pieprasīt zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā (vēlāk to izpērkot) un īpašuma tiesību atjaunošanu. Tomēr pieprasīt pastāvīgai lietošanai šajos gadījumos personas varēja tikai tādu zemi, kuras piederība vai piekritība citām personām (privātpersonām, valstij, pašvaldībai) nav noteikta jau iepriekš zemes reformas laikā. (..) Tādēļ, lai izpildītu zemes reformas mērķi un zemes reformu pabeigtu, valstij un pašvaldībām bija jāapzina tām piederošā un piekrītošā zeme. Zeme, kura nav valstij vai pašvaldībai piederoša vai piekritīga, tiesību normās noteiktā kārtībā ir nododama privātīpašumā (*sk. Senāta 2010.gada 12.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-18/2010 13. un 14.punktu*).

Apgabaltiesas ieskatā pašvaldības rīcībā, zemes reformas pirmajā kārtā apzinot pašvaldības teritorijā esošo zemi un tās iespējamo piekritību citām personām (uz zemes esošā nekustāmā īpašuma – dzīvojamas mājas tiesiskajam valdītajam) un dzīvojamās mājas uzturēšanai nepieciešamā Zemesgabala rezervēšana toreizējām zemes lietotājam (mājas tiesiskajam valdītājam), kas notika 2004.gada 8.jūnijā (*lietas 1.sējuma 51.lapa*), ir bijusi pamatota.

Apgabaltiesa par pareizu atzīst pirmās instances tiesas secināto, ka primāri apbūvēti zemes gabali, lai arī zeme zem tiem nav piešķirta ēkas īpašniekam, ir izmantojami ēkas īpašnieka interešu aizsardzībai. Minētais izriet no likuma „Par

zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.panta otrās daļas 1.punkta, kurš noteic, ja attiecībā uz konkrēto zemesgabalu saņemti vairāki pieprasījumi, vispirms apmierināmi ēku un būvju īpašnieku pieprasījumi attiecībā uz platību, kas nepieciešama šo ēku un būvju uzturēšanai. Ja uz zemesgabala atrodas kādai personai piederošs objekts, tad tai saskaņā ar likuma „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" 64.panta pirmo daļu ir šī zemesgabala pirmpirkuma tiesības; turklāt privatizācijas ierosinājumu par valsts vai pašvaldībai piederošu piederoša vai piekrītoša apbūvēta un neapbūvēta zemesgabala privatizācijas saskaņā ar Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 5.panta pirmo daļu privātpersonai bija tiesīgas iesniegt līdz 2006.gada 31.augustam.

Ievērojot minēto tiesisko regulējumu, secināms, ka apbūvēts zemesgabals nav atzīstams par brīvo, valstij piekrītošo zemesgabalu, jo šāds zemesgabals primāri tiek nodots uz tā esošo ēku uzturēšanai šo ēku valdītājiem.

Tādējādi apgabaltiesa par pamatotu atzīst pirmās instances tiesas secinājumu, ka apbūvēts Zemesgabals, uz kura atrodas privātpersonai piederošā dzīvojamā māja, nebija brīvs, valstij piekrītošs zemesgabals, tādējādi pieteicējam *A.L.* nebija subjektīvo tiesību prasīt, lai Dome piešķir to lietošanā viņam.

Arī Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments lietā ar līdzīgiem apstākļiem, kur persona pieprasījusi piešķiršanai pastāvīgā lietošanā zemesgabalu, ir norādījis, ka, lai noteiktu, ka strīdus zemesgabals ir brīva, valstij piekrītošā zeme, ir izvērtējams jautājums, vai uz zemesgabala neatrodas patstāvīgs objekts. Ja uz zemesgabala atrodas patstāvīgs objekts (būve vai tml.), ir apsverams, vai vispār ir iespējams cits zemes lietošanas veids, kā vien tas, kas nepieciešams objektam, kas faktiski atrodas uz zemesgabala (*sk. 2007.gada 9.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-324/2007 11.-13.punktu*).

Apgabaltiesas ieskatā šajā lietā gan Dome, gan pirmās instances tiesa pamatoti secināja, ka atbilstoši tiesību normām Zemesgabals, uz kuras atrodas ēkas, primāri ir nododamas lietošanā ēku tiesiskajam valdītājam ēku uzturēšanai, un šāds Zemesgabals, uz kura atrodas patstāvīgs objekts (būve) nav atzīstams par brīvo zemes gabalu. Turklāt, kā pareizi norādījusi pirmās instances tiesa, ievērojot Zemesgabala, kas atrodas lauku apvidos, nelielo platību – 0,16 ha, kā arī to, ka uz tā atrodas gan dzīvojamā māja, gan saimniecības ēkā, kas funkcionāli piederīga mājai, nav iespējams cits Zemesgabala izmantošanas veids, kā vienīgi dzīvojamās mājas uzturēšanai.

[16.2] Tiesas secinājums, ka *A.L.* nav subjektīvo tiesību prasīt 2006.gada lēmuma Nr.11 atcelšanu un labvēlīga akta izdošanu, pretēji pieteicēja *A.L.* norādītajam, nav pretrunā ar faktu, ka attiecībā uz *A.L.* ir taisīts tiesas spriedums, ar kuru iestādei uzlikts pienākums izdot *A.L.* adresētu administratīvo aktu saistībā ar konkrēto Zemesgabalu.

Lietā Nr.A42484006, kurā bija taisīts pieteicēja *A.L.* minētais spriedums, Administratīvā rajona tiesa Sējas pagasta padomes 2006.gada 20.jūnija lēmumu,

kas bija izdots saistībā ar pieteicēja *A.L.* iesniegumu par Zemesgabala piešķiršanu lietošanā, atzina par spēkā neesošu, pamatojoties uz APL 74.panta pirmās daļas 3.punktu (rakstveidā izdotajā adresātam nelabvēlīgajā administratīvajā aktā nav piemēroto tiesību normu uzskaitījuma). Tiesas spriedumā arī norādīts, ka tiesai nav iespējams vērtēt lietā pārsūdzēto lēmumu pēc būtības, jo tiesai nav zināms, kādas tiesību normas domājis piemērot atbildētājs lietā (*sk., lietas 2.sējuma 9.lapu*). Tādējādi apgabaltiesa konstatē, ka Sējas pagasta padomes 2006.gada 20.jūnija lēmums ar tiesas spriedumu tika atzīts par spēkā neesošu, tiesai nevērtējot minēto lēmumu pēc būtības, bet tikai izvērojot tā atbilstību procesuāliem priekšnoteikumiem.

Arī administratīvajā lietā Nr.42354006, atbilstoši Tiesu informācijas sistēmas datiem, Sējas pagasta padomes 2005.gada 20.septembra lēmums, kas izdots saistībā ar pieteicēja lietošanā pieprasīto Zemesgabalu, bija atzīts par spēkā neesošu uz tā pamata, ka lēmums bija paziņots privātpersonai novēloti, nesaturēja APL 67.panta ietvertās administratīvā akta sastāvdaļas, kā arī atbildētājs bija atzinis, ka pārsūdzētais lēmums ir spēkā neesošs. Arī šajā lietā tiesa nevērtēja pārsūdzēto pagasta padomes lēmumu pēc būtības.

[16.3] *A.L.* norāda, ka likums paredz citu personu tiesības iegūt zemi lietošanā, ja īpašnieks nav iesniedzis attiecīgu pieprasījumu.

Apgabaltiesa minētajam argumentam nepiekrīt. Likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2.panta pirmās daļās 1.punkts noteic, ka citām fiziskajām personām var piešķirt lietošanā tikai brīvo zemi (vai zemi, kas pāriet no citām personām), bet Zemesgabals konkrētajā gadījumā nav atzīstams par brīvo zemi minētā likuma izpratnē.

[16.4] Pieteicējs *A.L.* pamatoti norāda, ka *A.S.* par nekustamā īpašuma – dzīvojamās mājas „*/Nosaukums/*" īpašnieku būtu atzīstams tikai pēc viņa īpašuma tiesību korroborācijas zemesgrāmatā; tomēr Dome pamatoti konstatēja, ka pieteicējs *A.S.* minēto nekustamo īpašumu var iegūt savā īpašumā mantošanas ceļā, ņemot vērā, ka viņš mantojumu (visu dzīvojamo māju „*/Nosaukums/*") saskaņā ar mantojuma apliecību ir pieņēmis.

Ņemot vērā to, ka no lietas materiāliem izriet, ka uz Zemesgabala „*/Nosaukums/*" (kas atrodas zemesgabalam „*/Nosaukums/*" pa vidu) atrodas tikai viena dzīvojamā māja (*sk. lietas 2.sējuma 15. un 215.lapu*), kā arī to, ka atbilstoši minētās mājas 1976.gada inventarizācijas lietas un uz Zemesgabala esošās šķūņa ēkas 2009.gada inventarizācijas lietas būvju izvietojuma shēmām izriet, ka dzīvojamās mājas „*/Nosaukums/*" atrašanās vieta Zemesgabalā gan 1976., gan šobrīd ir identiska, apgabaltiesai nav pamata apšaubīt, ka māja adresē „*/Nosaukums/*", kuras lietotāja 1976.gadā bija *M.S.*, un šobrīd uz Zemesgabala esošā dzīvojamā māja ir viena un tā pati ēka.

[17] Ievērojot [15] un [16] konstatēto, ka pieteicējam *A.L.* nebija no objektīvām tiesībām izrietošo subjektīvo tiesību prasīt nodot viņam lietošanā Zemesgabalu, kas nebija brīvs, valstij piekrītošs zemesgabals, apgabaltiesas

ieskatā lietā ir izbeidzama tiesvedība arī *A.L.* pieteikuma daļā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, piešķirot viņam lietošanā Zemesgabalu.

Apgabaltiesa konstatē, ka pirmās instances tiesa nepamatoti iepriekš minētajā *A.L.* pieteikuma daļā ir taisījusi spriedumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 2.punktu, 323.panta pirmās daļas 1.punktu, 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

Noraidīt *A.S.* pieteikumu par Sējas novada domes 2007.gada 19.jūnija lēmuma Nr.7 atcelšanu daļā un par mantisko zaudējumu atlīdzinājumu.

Izbeigt tiesvedību *A.L.* pieteikuma daļā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, Sējas novada domei piešķirot viņam pastāvīgā lietošanā zemesgabalu ar kadastra Nr.*/kadastra numurs/.*

Atstāt negrozītu Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 29.aprīļa spriedumā ietverto lēmumu par tiesvedības izbeigšanu *A.L.* pieteikuma daļā par Sējas novada domes 2006.gada 17.oktobra lēmuma Nr.11 atcelšanu, bet *A.L.* sūdzību noraidīt.

Spriedumu trīsdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	*/paraksts/*	K.Krastiņa
Tiesneši	*/paraksts/*	V.Endzelis
	/paraksts/	L.Vīnkalna

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese K.Krastiņa
Rīgā 2010.gada 24.martā